

PORUCHY PUDŮ

PORUCHY PUDŮ

- pudy, instinkty – staré, ve fylogenezi zakódované biologické mechanismy
- někdy se pojmy odlišují
- instinkt
 - hierarchicky uspořádané stereotypní reakce vedoucí k dosažení cíle, aniž je tento cíl subjektu znám
 - zděděná schopnost jednat určitým způsobem
- pud
 - instinktivní činnost člověka pozměněná individuální zkušeností
 - spojena s pocitem puzení a potřebou puzení uspokojit
 - má svou energii, uvědomovaný cíl (uspokojení, objekt, na němž k uspokojení dojde) a zdroj (tělesný a duševní stav, z něhož puzení vychází)
 - je svázán s emocemi
 - při uspokojení – pozitivní emoce, při neuspokojení – negativní emoce

PUDY SMĚŘUJÍCÍ K ZACHOVÁNÍ INDIVIDUA

- **poruchy orientačního pudu**

- ostražitost před nebezpečím – reakce organismus na okamžité změny v okolí – otočíme hlavu, hledáme zrakem příčinu,...
- u člověka nejvyšší forma – pud zvědavosti – vede ke zkoumání reality, až objevitelská činnost
- oslabení nebo chybění pudu
 - při depresích, vyčerpání, autismu, stuporu
- zesílení orientační reakce (těkání, ohmatávání předmětů, rychlé přeskokování pozornosti)
 - mánie, eretický stav

- poruchy obživného (nutričního) pudu
 - hledání potravy, jejího získávání a příjmu, i jejího hromadění
 - sitofobie
 - odmítání jídla, chorobný strach z jídla
 - spojována s psychotickými bludy otravovanosti nebo představy, že si jedinec jídlo nezaslouží
 - anorexie
 - odmítání jídla, patické nechutenství
 - bulimie
 - vlčí hlad; nezřízené a nevybíravé požívání potravy
 - anorexie + bulimie – poruchy příjmu potravy
 - požívání nejedlých látek – pica
 - písek, omítka,...
 - chronická schizofrenie, demence, mentální retardace
 - koprofagie – požívání výkalů
 - onychofagie – okusování nehtů
 - trichofagie – požívání vlasů
 - kanibalismus – požívání lidského masa

- poruchy pudu sebezáchovy

- směřuje k zachování individua, vlastní existence
- obecně – reakce pasivně obranného typu – útěk, submise X reakce aktivně obranného typu – agrese v nejrůznějších podobách
- utlumení obranných projevů
 - spojeno s apatií, jedinec nereaguje na nebezpečí, laxnost při ohrožení integrity osobnosti
- zesílení (pasivně) obranných reakcí
 - bázlivost, nadměrná péče o sebe, své zdraví, majetek, až podezřívavost
- agresivní reakce
 - opak; agrese i na indiferentní podněty, cítí se jimi ohrožen
- automutilace, sebepoškozování
 - spojené s autoakuzacemi – jedinec se trestá za domnělé prohřešky - psychózy
 - pořezání, pálení cigaretou, polykání kovových předmětů, až drastičtější způsoby.....
 - ve vězení – účelový charakter

- suicidium (sebevražda)
 - úmyslné a vědomé ukončení života
 - nejvýraznější projev poruchy pudu sebezáchovy
 - u „nepsychiatrické“ populace – zkratkovitě jednání X deprese, schizofrenie
 - bilanční sebevražda – jedinec po dlouhé úvaze volí tento způsob, řeší bezvýchodnou situaci
- sebevražedný pokus (tentamen suicidii)
 - nedokonaná sebevražda
 - někdy úmysl zemřít, avšak čin se nezdařil
 - někdy úmysl zemřít nebyl přítomen, k vystrašení okolí, manipulaci,.. – demonstrativní tentamen suicidii

PUDY SMĚŘUJÍCÍ K ZACHOVÁNÍ RODU

- poruchy rodičovského pudu (péče o potomstvo)
 - odpor k rodičovství, anetické chování k dětem, jejich trýznění (syndrom týraného dítěte), až vražda
 - opakem je nepřirozené vystupňování rodičovské lásky (opičí láska)
 - rodičovské vtahy k dětem - hyperprotektivní rysy
 - vyvolávají u dětí závislost, neschopnost se o sebe postarat nebo dojde ke vzniku odporu, ambivalence, nenávisti a agresivity
 - u dětí časté neurotické tendence
 - rodiče – často disharmonické osobnosti, neurotičtí, přítomnost závislostí, psychotická onemocnění

- poruchy sexuálního pudu
 - biologicky založená potřeba, snaha po páření, sloužící k zachování druhu
 - cílem pohlavního pudu je zachování rodu, předmětem je sexuální objekt
 - pohlavní identita
 - zda se objekt cítí mužem nebo ženou; závisí na chromozomálním uspořádání
 - sexuální role
 - týká se chování příslušného mužské nebo ženské roli (hra, oblékání, zájmy)
 - sexuální identita a role se vytváří do konce 3. roku života
 - sexuální orientace
 - zda je individuum přitahováno objekty stejného nebo opačného pohlaví
 - ne každé např. homosexuální jednání je vyvoláno pravou homosexualitou – tzv. pseudohomosexualita – jedinec postrádá pro něj plnohodnotný sexuální objekt, volí objekt náhražkový
 - sexuální aktivita
 - kvantitativní poruchy – sexuální dysfunkce – zvýšená, snížená apetence, poruchy orgasmu a ejakulace
 - kvalitativní poruchy – sexuální parafilie

SEXUÁLNÍ DYSFUNKCE

- nedostatek nebo ztráta sexuální touhy (frigidita)
 - záležitost temperamentu, nebo sekundární – po nepříjemných nebo neuspokojujících zážitcích
 - sexuální averze – zájem o sexualitu nabývající negativního charakteru až odporu
- anorgasmie
 - absence pocitového vyvrcholení při sexuálním dráždění
- vaginismus
 - křeč perivaginálních svalů psychogenní etiologie, znemožňuje penetraci
- dyspareunie, algopareunie
 - prožívání bolesti a nepříjemných pocitů při styku
 - psychogenní příčiny
- dysfunkční orgasmus
 - nejrůznější poruchy orgasmu
 - př. pozdní nástup, nedokonalé prožití,...

- porucha erekce
 - nedostatečné, nespolehlivé nebo zcela chybějící ztopoření údu při sexuálníím dráždění
 - znemožňuje uspokojující průběh pohlavního styku
 - psychogenní příčiny – obavy ze selhání, manželský nesoulad, negativní emoce
 - somatické příčiny - dříve impotence
- ejaculatio praecox (předčasná ejakulace)
 - příliš rychlý výron semene (do 1-2 minut), znesnadňuje uspokojení ženy
 - pokud ještě před zavedením údu – ejaculatio ante portas
 - na počátku sexuálního života, po delší sexuální abstinenci, i konstituční
- ejaculatio deficiens
 - chybění ejakulace; výjimečné
 - poúrazové stavy, intoxikace, chirurgické zákroky X retrográdní ejakulace – ejakulát nevychází z těla muže
- priapismus
 - bolestivá, dlouhotrvající a neustupující erekce
- hypererotismus
 - chorobné zesílení pohlavního pudu
 - u mužů – satyriasis
 - u žen - nymphomanie

PORUCHY POHLAVNÍ IDENTITY

- transsexualismus
 - identifikace s opačným pohlavím
 - jedinci nespokojeni s vlastním pohlavím i genitáliemi
 - touží po změně pohlaví; právní i medicínskou cestou
 - v situaci změny role ženy na muže (F-M) menší problémy než naopak (M-F)
- transvestitismus dvojí role
 - převlékání se do šatů opačného pohlaví, prožitek potěšení z dočasně změněné sexuální identity
 - převlékání není provázeno sexuální vzrušením na rozdíl od fetišistického transvestitismu
- porucha pohlavní identity v dětství
 - trvalá a intenzivní nespokojenost se svým pohlavím
 - touha být příslušníkem opačného pohlaví
 - oblékání, hry, zájmy opačného pohlaví
 - u dívek často vymizí v pubertě, u chlapců často vývoj k homosexualitě či transsexualismu

PORUCHY SEXUÁLNÍ PREFERENCE

PARAFILIE, DEVIACE, ABERACE, ÚCHYLKY

- **inverse** – poruchy zaměření na objekt
- pedofilie
 - tendence k sexuálním stykům s dětmi
 - heterosexuální i homosexuální varianta
 - pederastie – vztah dospělých mužů k chlapcům
 - pseudopedofilie – náhražka nedostupného plnohodnotného sexuálního objektu
- gerontofilie
 - sexuální atraktivita osob s involučními charakteristikami
- incest
 - sexuální styk s osobou blízce příbuznou
 - nejde o poruchu sexuálního pudu, ale o porušení tabuizovaného styku
 - odvislé od kultury
- hebefilie
 - sexuální preference pubescentů před dospělými osobami

- mysofilie
 - varianta fetišismu, záliba ve špíně
- nekrofilie
 - zaměření na mrtvé jako na sexuální objekt
 - pseudonekrofilie – mrtvola jako náhradní objekt; u degradovaných osobností, slabomyslných či některých sadistů
- zoofilie (bestiofilie, sodomie)
 - sexuální orientace na zvířata
 - pseudozoofilie
- automonosexualismus, narcismus
 - jedinec je zamilován do sebe, vzrušuje se svou osobou
- pygmalionismus (statuofilie)
 - subjekt se vzrušuje pohledem na sochy (dotýká se jich)
- fetišismus
 - jedinec se pohlavně vzrušuje částí těla (vlasy, nohy,...), součástmi oděvu (prádlem, botami,...) nebo i jinými objekty
- dříve homosexualita
 - minoritní sexuální orientace; není tomu tak ve všech zemích

- **perverse** – poruchy zaměření na způsob ukájení
- transvestitismus (fetišistický transvestitismus)
 - k sexuální iritaci dochází při převlékání do šatů nebo prádla opačného pohlaví
 - spojeno se sebeukájením
- frotérství, tušerství
 - dotýkání se příslušníků opačného pohlaví bez jejich svolení
 - tlačení, mhd,....
 - spojeno se sexuální vzrušením
- žiletkářství
 - ke vzrušení dochází, když nemocný nepozorovaně rozřezává oděv, který má na sobě erotický objekt
- voyeurství (skoptofilie)
 - sexuální vzrušení spojeno s pozorováním nahých objektů, jejich sexuálního styku – mixoskopie, nebo jiných intimních činností (svlékání, defekace,...)

- **kandaulismus**
 - muž se ukájí tím, že před koitem ukáže svoji partnerku jiným osobám, resp. ji ukazuje i při koitu
- **exhibicionismus**
 - odhalování genitálu před jinými lidmi, na veřejnosti
 - nejde jim o sexuální kontakt
- **sadomasochismus (algolagnie)**
 - sexuální aktivity, při nichž jde o zažívání a způsobování bolesti či pokoření (spojené s omezováním svobody)
- **sadismus (neronismus, aktivní algolagnie)**
 - subjekt působí příkoří jiné osobě
- **masochismus (pasivní algolagnie)**
 - přijímání trýznění při sexuálních aktivitách
- **erotografomanie**
 - k sexuálnímu uspokojení dochází při psaní dopisů obscénního obsahu
- **telefonní skatologie**
 - vzrušování se obscénním telefonním rozhovorem
 - i internetová verze skatologie během chatování
- **dříve i masturbace (onanie, ipsace)**
 - Není porucha
 - Běžná v dospívání, náhražkové ukájení

PUD SDRUŽOVACÍ (SOCIÁLNÍ)

- jde o vyšší lidskou obdobu stádního pudu
- posilován v průběhu celé lidské historie, kulturou, v níž člověk žije
- společností bývá vysoce ceněn a odměňován
- tendence k izolaci – nadměrné samotářství – vystupňovaná varianta je autismus – odmítá interpersonální kontakty
- opačná porucha – familiárnost – nadměrné množství a intenzita mezilidských kontaktů, ignorování jejich přirozené míry a odstupu od druhých lidí

PUD PRO ZPŘÍJEMNĚNÍ EXISTENCE

- vystupňován až k požívačnosti
- hypetrofovaný pud vlastnický
- odmítání požitků, nadměrná šetrnost, uskromňování – askeze, diogenismus, primitivismus
- pud po sebeuplatnění
 - přehnané zdobení a extravagantní oblečení
- herostratismus
 - aby se proslavil, zapálil Herostrates chrám bohyně Artemis v Efesu – za trest nesmělo být jeho jméno nikdy vysloveno
- alkibiadismus
 - se stejnou motivací usekl Alkibiades ocas svému krásnému psu